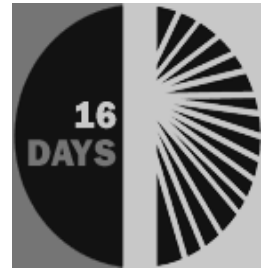

16 DNI AKCJI PRZECIWKO PRZEMOCY ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ 25 listopada – 10 grudnia, 2008

Profil kampanii

Czym jest kampania 16 Dni Akcji Przeciw Przemocy ze względu na Płeć?

16 Dni Akcji Przeciw Przemocy ze względu na Płeć to międzynarodowa kampania, którą zainicjował w roku 1991 Women's Global Leadership Institute, finansowany przez Center for Women's Global Leadership. Inicjatorce, aby symbolicznie podkreślić związek między przemocą wobec kobiet, a naruszaniem praw człowieka, a także położyć nacisk na fakt, że taka przemoc jest pogwałceniem praw człowieka, wybrały dni między 25 Listopada, Międzynarodowym Dniem Przeciw Przemocy Wobec Kobiet, a 10 grudnia, Międzynarodowym Dniem Praw Człowieka. W obrębie tych 16 dni mieszczą się również inne znaczące daty, jak 29 listopada, Międzynarodowy Dzień Obrońców Praw Kobiet, 1 grudnia, Światowy Dzień AIDS oraz 6 grudnia, rocznica masakry w Montrealu. Więcej informacji znajduje się w załączniku „Kluczowe Daty” – polskie tłumaczenie w przygotowaniu.

Kampania „16 Dni” stanowi strategię osób i organizacji na całym świecie zaangażowanych w zwalczanie wszelkich form przemocy wobec kobiet poprzez:

- Podnoszenie świadomości, iż przemoc ze względu na płeć stanowi pogwałcenie praw człowieka na poziomach lokalnym, państwowym i międzynarodowym
- Wzmacnianie lokalnych struktur przeciwdziałania przemocy wobec kobiet
- Budowanie powiązań między lokalnymi i międzynarodowymi inicjatywami na rzecz powstrzymania przemocy wobec kobiet
- Tworzenie przestrzeni umożliwiającej dialog oraz wymianę doświadczeń i strategii działania
- Tworzenie nacisku na rządy, aby wywiązywały się z obietnic i zobowiązań dotyczących powstrzymania przemocy wobec kobiet
- Wzmacnianie solidarności osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet na całym świecie.

Czym jest przemoc wobec kobiet?

“Przemoc wobec kobiet jest jedną z najbardziej wstydlivych form łamania praw człowieka. Prawdopodobnie jest również jedną z form najbardziej rozpowszechnionych. Nie zna granic geograficznych i kulturowych, dotyczy zarówno biednych, jak i bogatych. Dopóki przemoc wobec kobiet nie zostanie trwale wyeliminowana, nie można mówić o postępie w budowaniu sprawiedliwego, rozwiniętego i pokojowego społeczeństwa”.

Kofi Annan, były Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych
„A World Free of Violence Against Women”
Wideokonferencja ONZ, 8 Marca 1999

Przemoc wobec kobiet jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych form łamania praw człowieka, powoduje kryzys zdrowotny społeczeństwa, a także jest przeszkodą w budowaniu równości, możliwości rozwoju, bezpieczeństwa i pokoju na świecie. Terminy „przemoc wobec kobiet” i „przemoc ze względu na płeć” odnoszą się do różnego rodzaju nadużyć popełnianych wobec kobiet, a mających swe źródło w nierówności płci oraz niższym od mężczyzn statusie społecznym kobiet. Deklaracja ONZ w sprawie Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z 1993 roku, definiuje tę przemoc, jako: „wszelki akt przemocy związany z faktem przynależności danej osoby do określonej płci, którego rezultatem jest, lub może być, fizyczna, seksualna lub psychiczna krzywda lub cierpienie kobiet, włącznie z groźbą popełnienia takich czynów, wymuszeniem lub

arbitralnym pozbawieniem wolności, niezależnie od tego, czy czyny te mają miejsce w życiu publicznym czy prywatnym”. Definicja ta obejmuje zatem zarówno przemoc w rodzinie, czy w społeczności, jak również przemoc stosowaną lub akceptowaną przez państwo. Przemoc wobec kobiet obejmuje następujące zjawiska, które jednak nie wyczerpują jej wszystkich możliwych przejawów: przemoc w rodzinie, wykorzystywanie seksualne, gwałt, molestowanie seksualne, handel kobietami, zmuszanie do prostytucji oraz szkodliwe tradycyjne praktyki. Jednocześnie, wielorakie i krzyżujące się tożsamości kobiet, oparte o takie czynniki, jak klasa, rasa, pochodzenie etniczne, wyznanie, seksualność, czy obywatelstwo, mogą pogłębiać ich podporządkowanie oraz zwiększać prawdopodobieństwo stania się ofiarą przemocy. Szacuje się, że jedna na trzy kobiety, w ciągu swojego życia, jest narażona na przemoc związaną z płcią¹.

Czym jest perspektywa praw człowieka?

“Włączając obawy i aspiracje kobiet do paradygmatu praw człowieka, udało nam się przedstawić niezaprzeczną tezę: kobiety są istotami ludzkimi, i jako takim, należą im się fundamentalne dla całej ludzkości, prawa i wolności.”

Florence Butegwa

“Women 2000: A Symposium on Future Directions for Women’s Human Rights”

Nowy Jork, Czerwiec 2000

Wykorzystanie podejścia opartego na prawach człowieka, jest jednym z kluczowych elementów kampanii 16 Dni Akcji Przeciw Przemocy ze względu na Płeć. Aktywistkom, które wykorzystywały perspektywę praw człowieka, udało się zmienić sposób, w jaki pojmowana jest na świecie przemoc wobec kobiet. Perspektywa związana z prawami człowieka zakłada, że kobietom, które stanowią połowę ludzkości, należy się ochrona, wsparcie i realizacja ich praw człowieka. Taka perspektywa zapewnia język i narzędzia niezbędne do „definiowania, analizowania i wyrażania przemocy doświadczanej przez kobiety, a także do domagania się odszkodowania za tę przemoc, w sposób uznany już przez społeczność międzynarodową”². Nadużycia wobec kobiet nie mogą dłużej być przypisywane do tak zwanej sfery „prywatnej”, a państwa powinny wziąć na siebie odpowiedzialność za realizację zobowiązań związanych z ochroną praw człowieka w odniesieniu do kobiet, które zostały powzięte w traktatach i innych dokumentach ONZ. Podejście bazujące na prawach człowieka dostarcza ram, które umożliwiają współpracę kobiet o różnych doświadczeniach, mającą na celu wypracowanie i realizację szerokiego wachlarza skutecznych strategii zmiany.

Perspektywa związana z prawami człowieka była wykorzystywana przez organizacje pozarządowe na poziomie lokalnym, krajowym i międzynarodowym, wzmacniając ich walkę z przemocą ze względu na płeć. Strategię opartą na prawach człowieka opisuje siedem zasad³:

1. **Godność:** Rdzeniem praw człowieka jest ochrona i wspieranie godności człowieka.
2. **Uniwersalność:** Uniwersalność praw człowieka nie oznacza, że różni ludzie, doświadczają ich w ten sam sposób. Uniwersalność oznacza, że rządy i społeczności mają stać na straży moralnych i etycznych wartości, które powinny przekraczać granice regionów na całym świecie.
3. **Równość:** Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (UDHR) oraz inne międzynarodowe dokumenty dotyczące praw człowieka, przyznają te same prawa oraz nakładają te same obowiązki, kobietom i mężczyznom, dziewczynkom i chłopcom, ze względu na ich człowieczeństwo i bez względu na ich role lub relacje, w których są, lub w które będą wchodzić. W związku z tym, kiedy przemocy wobec kobiet nie uznaje się za łamanie praw człowieka, kobietom, jako grupie odmawia się ich człowieczeństwa i zaprzecza ich przyrodzonej podmiotowości.

¹ Heise, L., M. Ellsberg and M. Gottemoeller. 1999. *Ending Violence Against Women*. Population Reports, Series L, No. 11. Baltimore: Johns Hopkins University School of Public Health, Population Information Program.

² Bunch, Charlotte. From Mertus, J., N. Flowers and M. Dutt. 1999. *Local Action, Global Change: Learning About the Human Rights of Women and Girls*. UNIFEM and the Center for Women’s Global Leadership, pg. V.

³ From Mertus, J., N. Flowers and M. Dutt, 1999. pg. 3-4.

4. **Niepodzielność:** Prawa kobiet powinny być rozpatrywane, jako niepodzielny pakiet, obejmujący prawa polityczne, socjalne, ekonomiczne, kulturowe i zbiorowe. Nie można niektórych z nich traktować „priorytetowo”, lub dzielić na „generacje” praw, z których część powinna być uzyskana wcześniej niż inne.
5. **Łączność sfer:** Kwestie związane z prawami człowieka są obecne we wszystkich sferach życia – w domu, w szkole, w miejscu pracy, podczas wyborów, w sądach, itp. Przejawy łamania praw człowieka są ze sobą powiązane. Utrata praw człowieka w jednej sferze, może oznaczać ich utratę również w innych i odwrotnie, wspieranie tych praw na jednym obszarze, pomaga w ich respektowaniu w innych sferach życia.
6. **Odpowiedzialność rządów:** Prawa człowieka nie są podarunkami, łaskawie rozdawanymi przez rządy państw, dla ich własnej przyjemności. Rządy nie mają prawa odmawiać ich jakimś osobom, ani przyznawać ich jedynie wybranym przez siebie grupom. Jeśli tak się dzieje, powinny one zostać pociągnięte do odpowiedzialności.
7. **Osobista odpowiedzialność:** Nie tylko rządy powinny być odpowiedzialne za łamanie praw człowieka w odniesieniu do kobiet. Powinny ją ponosić również korporacje, a także jednostki; Obyczaje i tradycje związane z kulturą, które stawiają kobiety na gorszej pozycji, powinny być zwalczane.

Międzynarodowe traktaty i deklaracje praw człowieka stworzone przez ONZ, dotyczące przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i zobowiązujące państwa do podjęcia działań to między innymi: Konwencja w sprawie Eliminacji Wszelkich Form Dyskryminacji Kobiet (CEDAW, 1979), Deklaracja w sprawie Eliminacji Przemocy Wobec Kobiet (DEVAW, 1993), Deklaracja Pekińska i Platforma Działania (1995), Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego (Statut Rzymski, 1998), Deklaracja Milenijna (2000) oraz Rezolucja Rady Bezpieczeństwa nr 1325 w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa (2000). Więcej informacji o tym, jak korzystać z wymienionych wyżej dokumentów, znajduje się w materiale Zalecane Działania (dostępna jedynie wersja anglojęzyczna na stronie CWGL).

18 lat „16-tu Dni”

Z historycznego punktu widzenia, kampania „16 Dni” przyczyniła się znacznie tego, by używając ram praw człowieka, zwrócić uwagę świata na powszechny problem przemocy wobec kobiet. W początkowych latach działalności (1991-1992) organizacje z całego świata wystosowały petycję do ONZ, wzywającą do umieszczenia kwestii praw człowieka w odniesieniu do kobiet w programie mającej się odbyć w Wiedniu, w Austrii, Światowej Konferencji Praw Człowieka. Do konferencji pod petycją udało się zebrać pół miliona podpisów, w 23 językach, ze 124 krajów. Petycja pomogła zagwarantować w Deklaracji Wiedeńskiej formalne uznanie praw kobiet za prawa człowieka oraz przemocy wobec kobiet za łamanie praw człowieka. W roku 1999 kampania „16” Dni była częścią uwieńczonych sukcesem starań, o ogłoszenie dnia 25 listopada Międzynarodowym Dniem Przeciwko Przemocy Wobec Kobiet przez ONZ. Działacze i działaczki osiągnęli sukcesy na poziomie lokalnym, państwowym i międzynarodowym, korzystając z tak różnych strategii, jak kampanie medialne, wiece na uczelniach, wystawy artystyczne, lobbying, dyskusje panelowe, przedstawienia teatralne, trybunały i warsztaty. (Więcej informacji na temat wydarzeń, jakie miały miejsce na całym świecie, znajduje się w Międzynarodowym Kalendarium Wydarzeń od 1991-2007, dostępnym on-line na stronie: <http://www.cwgl.rutgers.edu>.)

Od 1991 roku w kampanii „16 Dni Akcji Przeciw Przemocy ze względu na Płeć” wzięło udział ponad 2 000 organizacji w 156 krajach!

Co roku Center for Women’s Global Leadership, w porozumieniu z rzeczniczkami i rzecznikami praw kobiet na całym świecie, ustala temat kampanii i stara się go jak najszerszej propagować. Kolejne tematy kampanii to m. in.

- **1991/1992:** Przemoc wobec kobiet to łamanie praw człowieka
- **1993:** Demokracja nie respektująca praw człowieka w odniesieniu do kobiet, nie jest demokracją
- **1994:** Świadomość, odpowiedzialność, działanie: przemoc wobec kobiet łamaniem praw człowieka

- **1995:** Wiedeń, Kair, Kopenhaga, Pekin: Uświadamianie, czym są prawa człowieka w odniesieniu do kobiet
- **1996:** Uświadamianie, czym są prawa człowieka w odniesieniu do kobiet: Realizacja naszych wizji
- **1997:** Domagaj się praw człowieka dla kobiet w domu i na świecie
- **1998:** Budowanie kultury respektowania praw człowieka
- **1999:** Spełnianie obietnicy wolności od przemocy
- **2000:** Świątujemy 10 rocznicę Kampanii
- **2001:** Rasizm i seksizm: nigdy więcej przemocy
- **2002:** Tworzenie kultury, która przeciwstawia się przemocy wobec kobiet
- **2003:** Przemoc wobec kobiet łamaniem praw człowieka: utrzymanie rozmachu działań 10 lat po konferencji w Wiedniu (1993-2003)
- **2004/2005:** Dla zdrowia kobiet, dla zdrowia świata: NIGDY WIĘCEJ PRZEMOCY
- **2006:** 16 rocznica 16 dni: Wspieranie praw człowieka - Koniec przemocy wobec kobiet
- **2007:** Żądając wprowadzenia w życie, stawiając czoła przeciwnościom: Zakończ przemoc wobec kobiet!
- **2008:**

Prawa człowieka dla kobiet ↔ Prawa człowieka dla wszystkich: 60 rocznica Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka

W roku 2008 kampania „16 Dni” poświęcona jest 60 rocznicy ustanowienia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka oraz uznania, że prawa człowieka nie będą powszechne, dopóki nie będą dotyczyły również kobiet. Kampania UDHR60 stanowi okazję do uczczenia 60 lat działań na rzecz kobiet oraz do działania, na rzecz respektowania praw kobiet, w tym szczególnie prawa do życia bez przemocy. Więcej informacji znajduje się w dokumentach załączonych do niniejszego zestawu.

Center for Women's Global Leadership
Rutgers University, 160 Ryders Lane, New Brunswick, NJ 08901-8555 USA
Phone (1-732) 932-8782, Fax: (1-732) 932-1180
E-mail: cwgl@igc.org
<http://www.cwgl.rutgers.edu>

Tłumaczenie na polski: Joanna Zakrzewska dla Fundacji Autonomia. Zachęcamy do współpracy - e-mail: fundacja@autonomia.org.pl, +48 502 24 67 68. Więcej informacji o realizowanym przez nas projekcie na <http://www.bezuprzedzen.org>